

BẢO ĐẢM QUYỀN CON NGƯỜI, QUYỀN CÔNG DÂN TRONG GIẢI QUYẾT VỤ ÁN HÀNH CHÍNH - GÓC NHÌN TỪ ĐỔI MỚI HỆ THỐNG TƯ PHÁP Ở VIỆT NAM HIỆN NAY

VÕ MINH SANG
Khoa Kinh tế - Luật,
Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vĩnh Long

Nhận bài ngày 15/7/2026. Sửa chữa xong 20/8/2026. Duyệt đăng 24/8/2026.

Abstract

This article examines the role of judicial reform in enhancing the protection of human and citizens' rights, particularly in the adjudication of administrative cases. It focuses on the principles of the rule of law, transparency, fairness, and accountability in administrative adjudication. Particular attention is given to the application of the administrative measure of placement in reform schools to minors, which presents significant challenges to ensuring the rights to a fair trial, legal protection, and comprehensive development. The article recommends strengthening mechanisms for controlling judicial power and improving the relevant legal framework to ensure greater alignment with human rights standards in the context of ongoing judicial reform.

Keywords: Adjudication of administrative cases, citizens' rights, human rights, judicial reform, Vietnam.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, cùng với tiến trình cải cách tư pháp toàn diện tại Việt Nam, vấn đề bảo đảm quyền con người và quyền công dân trong các hoạt động tư pháp, đặc biệt là trong giải quyết các vụ án hành chính đã trở thành một trong những nội dung trọng tâm, nhận được nhiều sự quan tâm từ giới nghiên cứu, cơ quan lập pháp và thực tiễn xét xử. Với đặc trưng là những vụ việc có sự tham gia của cơ quan nhà nước với tư cách là bên bị kiện, các vụ án hành chính không chỉ phản ánh mối quan hệ giữa Nhà nước và công dân mà còn là thước đo quan trọng cho mức độ pháp quyền, sự minh bạch và tính dân chủ trong quản trị quốc gia. Vấn đề nổi bật được đặt ra là việc áp dụng các biện pháp xử lý hành chính không qua xét xử như đưa người chưa thành niên vào trường giáo dưỡng. Đây là biện pháp mang tính hạn chế quyền tự do cá nhân nhưng lại không cần thông qua phán quyết của tòa án hình sự, từ đó gây nhiều tranh cãi về tính hợp hiến và hợp pháp cũng như mức độ bảo đảm các quyền cơ bản của công dân, nhất là đối với đối tượng dễ bị tổn thương như trẻ em. Bài viết này tiếp cận vấn đề từ góc nhìn đổi mới hệ thống tư pháp nhằm phân tích những hạn chế trong việc bảo vệ quyền con người trong giải quyết các vụ án hành chính, đồng thời đề xuất một số định hướng hoàn thiện cơ chế pháp lý, hướng đến xây dựng một nền tư pháp hành chính công bằng, dân chủ và lấy con người làm trung tâm.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính

Quyền con người là những quyền tự nhiên, vốn có của con người, được pháp luật quốc tế và quốc gia công nhận, bảo vệ và bảo đảm thực hiện (Nguyễn Hải Anh, 2019). Trong khi đó, quyền công dân là những quyền gắn liền với tư cách công dân một quốc gia, được hiến pháp và pháp luật quốc gia quy định cụ thể (Nguyễn Văn Cường, 2017). Trong hoạt động tư pháp, đặc biệt là giải quyết vụ án hành chính - nơi công dân khởi kiện cơ quan nhà nước hoặc người có thẩm quyền vì cho rằng quyền, lợi ích hợp pháp của mình bị xâm phạm thì yêu cầu bảo đảm quyền con người, quyền công dân càng trở nên

Email: sangvn@vlute.edu.vn

cấp thiết. Việc bảo vệ những quyền này không chỉ là trách nhiệm pháp lý mà còn là biểu hiện rõ ràng của một nền tư pháp hiện đại, dân chủ, hướng đến Nhà nước pháp quyền.

Như vậy, quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính là tổng thể các quyền và lợi ích hợp pháp của cá nhân, công dân được Hiến pháp và pháp luật ghi nhận, tôn trọng, bảo vệ và bảo đảm trong quá trình Tòa án thụ lý, giải quyết và thi hành bản án, quyết định về vụ án hành chính; qua đó bảo đảm khả năng tiếp cận công lý, bình đẳng, tranh tụng, được xét xử công bằng và được khôi phục, bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp khi bị quyết định hành chính, hành vi hành chính trái pháp luật xâm phạm.

2.2. Vai trò của việc bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính

Bảo đảm quyền con người và quyền công dân trong tố tụng hành chính thể hiện bản chất dân chủ và pháp quyền của Nhà nước. Trong mối quan hệ hành chính, cơ quan nhà nước giữ vai trò “bên mạnh”, có quyền ban hành quyết định, áp dụng biện pháp cưỡng chế, còn công dân là “bên yếu”, dễ bị tổn thương về pháp lý và quyền lợi (Lê Quang Bình, 2018). Do đó, tòa án hành chính chính là công cụ cân bằng mối quan hệ này. Việc bảo đảm quyền con người, quyền công dân thể hiện ở việc công dân có quyền được khởi kiện, được xét xử công bằng, khách quan và được tiếp cận công lý trên cơ sở bình đẳng với cơ quan công quyền.

Góp phần nâng cao niềm tin của người dân vào hệ thống tư pháp. Một nền tư pháp công khai, minh bạch, tôn trọng quyền cá nhân sẽ tạo ra môi trường pháp lý an toàn cho công dân, doanh nghiệp và các tổ chức xã hội. Khi người dân tin rằng quyền lợi của họ được bảo vệ, họ sẽ chủ động sử dụng cơ chế tòa án để bảo vệ mình thay vì tìm đến các biện pháp khiếu kiện, phản ứng tiêu cực hoặc gây bất ổn xã hội.

Việc bảo đảm các quyền con người trong tố tụng hành chính còn giúp nâng cao chất lượng hoạt động hành chính nhà nước. Các cơ quan hành chính, biết rằng quyết định của mình có thể bị tòa án xem xét sẽ phải thận trọng hơn trong việc ra quyết định, từ đó hạn chế được tình trạng lạm quyền, tùy tiện hoặc vi phạm pháp (Vũ Công Giao, 2020). Điều này có tác dụng tích cực trong việc cải cách hành chính và nâng cao năng lực quản trị nhà nước. Bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính là yêu cầu có tính nguyên tắc của Nhà nước pháp quyền, đồng thời là thước đo quan trọng đánh giá chất lượng và hiệu quả hoạt động tư pháp. Trong quan hệ hành chính, cá nhân, tổ chức thường ở vị trí yếu thế hơn so với cơ quan nhà nước và người có thẩm quyền. Vì vậy, cơ chế xét xử hành chính không chỉ nhằm giải quyết một tranh chấp cụ thể mà còn có chức năng kiểm soát quyền lực hành chính, bảo vệ người dân và củng cố niềm tin vào pháp luật.

Có thể khẳng định rằng, bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính có vai trò vừa bảo vệ, vừa kiểm soát và vừa thúc đẩy: bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân, tổ chức; kiểm soát việc thực hiện quyền lực hành chính, đồng thời thúc đẩy cơ quan nhà nước hoạt động minh bạch, trách nhiệm và tuân thủ pháp luật. Trong góc nhìn đổi mới hệ thống tư pháp, đây không chỉ là vấn đề của riêng tố tụng hành chính mà còn là một trong những tiêu chí quan trọng phản ánh mức độ hiện đại, dân chủ, công bằng và hiệu quả của nền tư pháp Việt Nam. Vì vậy, nâng cao hiệu quả bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính cần được xem là nhiệm vụ trọng tâm của quá trình xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam hiện nay.

2.3. Nội dung bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính

Bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong tố tụng hành chính cần được thể hiện toàn diện trên cả phương diện pháp luật, tổ chức và thực tiễn xét xử. Trong giải quyết vụ án hành chính thì đây là yêu cầu có tính nguyên tắc của Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam, đồng thời là thước đo quan trọng đối với chất lượng hoạt động tư pháp. Do đặc thù của vụ án hành chính là tranh chấp phát sinh giữa cá nhân, tổ chức với cơ quan nhà nước, người có thẩm quyền trong cơ quan nhà nước, việc giải quyết vụ án không chỉ nhằm xác định tính hợp pháp của quyết định hành chính, hành vi hành chính mà còn giúp kiểm soát việc thực thi quyền lực nhà nước, khôi phục và bảo vệ các quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân, tổ chức. Nội dung bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính được thể hiện trên một số phương diện cơ bản sau:

- *Bảo đảm quyền tiếp cận công lý*: Người dân phải được tạo điều kiện để nộp đơn khởi kiện, hiểu biết rõ về quyền và nghĩa vụ của mình trong quá trình tố tụng (Lê Thị Hồng Hạnh, 2021). Việc rút ngắn thời gian giải quyết vụ án, đơn giản hóa thủ tục, mở rộng hình thức khởi kiện (trực tuyến, qua đường bưu điện), hỗ trợ pháp lý cho người yếu thế,... là những biện pháp thiết thực để bảo đảm quyền này.

- *Bảo đảm nguyên tắc xét xử công bằng và độc lập*: Tòa án phải độc lập trong xét xử, không bị chi phối bởi cơ quan hành chính hay các yếu tố khác (Nguyễn Minh Tuấn, 2021). Các thẩm phán cần được đào tạo chuyên sâu về luật hành chính và quyền con người để bảo đảm quá trình xét xử tuân thủ nguyên tắc công bằng, khách quan và bảo vệ tối đa quyền lợi hợp pháp của đương sự.

- *Bảo đảm quyền được thông tin và tham gia tố tụng bình đẳng*: Các bên phải có cơ hội như nhau trong việc tiếp cận hồ sơ vụ án, trình bày quan điểm, cung cấp chứng cứ và phản biện lẫn nhau (Trần Văn Nam, 2019). Đặc biệt, trong các vụ án hành chính liên quan đến biện pháp xử lý như đưa người chưa thành niên vào trường giáo dưỡng vốn là biện pháp hạn chế quyền tự do cá nhân thì việc cung cấp thông tin đầy đủ, có luật sư hoặc người giám hộ pháp lý tham gia là điều bắt buộc.

- *Bảo đảm quyền kháng cáo, giám đốc thẩm và tái thẩm*: Đây là các cơ chế pháp lý quan trọng nhằm đảm bảo rằng các bản án, quyết định không đúng pháp luật có thể được xem xét lại, từ đó sửa chữa sai lầm và bảo vệ quyền lợi hợp pháp của công dân (Phạm Thị Thanh Thủy, 2022).

- *Bảo đảm quyền được bảo vệ trong thực hiện bản án*: Khi công dân thắng kiện, việc thi hành án cần được thực hiện kịp thời, hiệu quả và không bị cản trở bởi các rào cản hành chính. Cần có các cơ chế xử lý nghiêm cơ quan nhà nước chậm thi hành hoặc không thi hành bản án hành chính.

Để bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính, không chỉ cần hoàn thiện hệ thống pháp luật mà còn phải đổi mới tư duy xét xử, nâng cao năng lực của thẩm phán và cải thiện điều kiện tiếp cận công lý cho người dân, đây là những trụ cột cơ bản trong tiến trình cải cách tư pháp hiện nay tại Việt Nam. Như vậy, bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính là một quá trình xuyên suốt từ khi cá nhân, tổ chức thực hiện quyền khởi kiện cho đến khi bản án, quyết định của Tòa án được thi hành trên thực tế. Nội dung bảo đảm không chỉ dừng ở việc bảo đảm các quyền tố tụng của đương sự mà còn bao gồm yêu cầu kiểm soát quyền lực hành chính, bảo đảm tính độc lập của Tòa án, xét xử công bằng, minh bạch.

2.4. Thực trạng bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính - góc nhìn từ đổi mới hệ thống tư pháp ở Việt Nam hiện nay

2.4.1. Những ưu điểm

Việc bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính đã đạt nhiều kết quả nhờ cải cách tư pháp theo tinh thần Hiến pháp năm 2013 và các Nghị quyết của Đảng về xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN. Hệ thống pháp luật ngày càng hoàn thiện. Luật Tố tụng hành chính năm 2015, sửa đổi năm 2019 đã quy định rõ ràng về quyền và nghĩa vụ của người khởi kiện, bị kiện và người có quyền, lợi ích liên quan, qua đó nâng cao vị thế của cá nhân, tổ chức trong các tranh chấp hành chính với cơ quan công quyền. Việc quy định nguyên tắc “thẩm phán độc lập và chỉ tuân theo pháp luật”, “bình đẳng trước pháp luật” và “bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của cá nhân, tổ chức” là những bước tiến lớn trong việc thể chế hóa tinh thần thượng tôn pháp luật.

Hệ thống tòa án hành chính đã được tổ chức, củng cố và tăng cường về cả số lượng lẫn chất lượng. Các tòa hành chính thuộc Tòa án nhân dân cấp tỉnh, cấp huyện được bố trí nhân sự chuyên trách, được đào tạo bài bản về pháp luật hành chính và tố tụng hành chính (Lê Thị Hồng Hạnh, 2021). Đội ngũ thẩm phán ngày càng được chuyên môn hóa, có năng lực phân tích, lập luận và giải quyết các vụ án hành chính với sự công tâm và khách quan hơn. Việc đưa các vụ án hành chính ra xét xử công khai, đảm bảo quyền tranh tụng tại phiên tòa là một minh chứng rõ nét về sự chuyển biến tích cực trong tư duy xét xử.

Quyền khiếu kiện, khởi kiện của công dân đối với các quyết định hành chính, hành vi hành chính có dấu hiệu vi phạm pháp luật ngày càng được khuyến khích và đảm bảo thực hiện. Số lượng vụ án hành chính tăng qua từng năm cho thấy nhận thức pháp lý của người dân được nâng cao, đồng thời cũng

phản ánh tính dân chủ trong quản lý nhà nước được cải thiện (Vũ Công Giao, 2020). Đặc biệt, trong các vụ việc liên quan đến xử lý vi phạm hành chính như đưa vào trường giáo dưỡng, trung tâm cai nghiện bắt buộc, việc công dân có thể khởi kiện cơ quan nhà nước để bảo vệ quyền cá nhân là biểu hiện rõ ràng của tiến trình tư pháp dân chủ.

Các cơ quan chức năng đã có những nỗ lực trong công tác phổ biến, giáo dục pháp luật, đặc biệt là quyền và thủ tục khởi kiện hành chính (Lê Quang Bình, 2018). Các chương trình truyền thông, hỗ trợ pháp lý miễn phí được triển khai tại nhiều địa phương đã giúp người dân tiếp cận thông tin pháp luật dễ dàng hơn, đặc biệt là những đối tượng yếu thế như người chưa thành niên, người dân tộc thiểu số hoặc người có hoàn cảnh khó khăn.

2.4.2. Những tồn tại, hạn chế

Thực tế cho thấy số lượng vụ án hành chính bị đình chỉ, bị bác đơn hoặc không được thụ lý do không đủ điều kiện khởi kiện còn khá cao (Đình Văn Minh, 2020). Nguyên nhân chủ yếu nằm ở việc công dân khó tiếp cận các quy định về thời hiệu, thẩm quyền xét xử cũng như gặp nhiều rào cản trong việc thu thập chứng cứ, điều mà lẽ ra phải do cơ quan nhà nước có trách nhiệm cung cấp.

Ở một số địa phương, trình độ, năng lực chuyên môn và tinh thần trách nhiệm của đội ngũ cán bộ tư pháp còn hạn chế. Tình trạng “né nang”, “né tránh” trong xét xử các vụ án hành chính liên quan đến cơ quan hành chính cấp trên hoặc các vấn đề nhạy cảm vẫn diễn ra, khiến người dân chưa tin tưởng vào khả năng bảo vệ công lý của tòa án (Nguyễn Thị Hường, 2020). Việc một số vụ án hành chính có dấu hiệu thiên lệch về phía cơ quan quản lý nhà nước làm suy giảm niềm tin của công chúng vào hệ thống tư pháp.

Việc thi hành bản án hành chính sau khi có hiệu lực pháp luật còn yếu và thiếu chế tài cưỡng chế hiệu quả. Có những bản án tuyên buộc cơ quan hành chính phải thu hồi quyết định xử phạt hoặc phục hồi quyền lợi cho công dân nhưng không được thực hiện kịp thời hoặc thậm chí bị trì hoãn vô thời hạn do không có cơ chế buộc thực thi rõ ràng (Nguyễn Thị Hường, 2020). Điều này làm giảm hiệu lực của hệ thống tòa án và làm người dân e ngại trong việc tiếp tục khởi kiện hành chính.

Đối với các biện pháp xử lý hành chính đặc biệt như đưa người chưa thành niên vi phạm pháp luật vào trường giáo dưỡng, đây là lĩnh vực dễ nảy sinh tranh chấp về quyền cá nhân (Lê Thị Hồng Hạnh, 2021). Tuy nhiên, không phải lúc nào việc áp dụng cũng bảo đảm đúng trình tự thủ tục, nhiều trường hợp bị phản ánh về việc thiếu minh bạch trong giám định, xác minh tình trạng vi phạm hoặc không có cơ hội cho người bị xử lý được tiếp cận luật sư và phản biện quyết định xử lý. Điều này đi ngược với nguyên tắc bảo đảm quyền con người trong luật pháp quốc tế và luật Việt Nam.

2.4.3. Nguyên nhân của tồn tại và hạn chế

Về thể chế: Hệ thống pháp luật về tố tụng hành chính tuy đã có những cải tiến nhưng vẫn còn nhiều điểm chưa thực sự bảo vệ đầy đủ quyền của người khởi kiện (Vũ Công Giao, 2020). Các quy định về thời hiệu, thủ tục, nghĩa vụ chứng minh vẫn còn nghiêng về phía cơ quan công quyền, khiến người dân gặp khó khăn trong việc khởi kiện.

Về tổ chức bộ máy và con người: Việc bố trí thẩm phán, thư ký, kiểm sát viên và đội ngũ hỗ trợ tại các tòa hành chính chưa đồng đều giữa các địa phương. Nhiều nơi thiếu nhân lực hoặc phải kiêm nhiệm, dẫn đến chất lượng giải quyết vụ án không đảm bảo (Vũ Công Giao, 2020). Thêm vào đó, công tác đào tạo chuyên sâu về tố tụng hành chính, kỹ năng tranh tụng, phân tích chứng cứ cho thẩm phán vẫn chưa được đầu tư đúng mức.

Nhận thức về pháp luật của người dân còn hạn chế: Đặc biệt là người dân ở khu vực nông thôn, người chưa thành niên hoặc nhóm yếu thế còn hạn chế. Nhiều người không biết rõ quyền khởi kiện hành chính hoặc không có đủ điều kiện tài chính và pháp lý để thuê luật sư, chuẩn bị hồ sơ và tham gia phiên tòa (Nguyễn Minh Tuấn, 2021). Sự thiếu bình đẳng về năng lực tiếp cận công lý khiến quyền con người trên thực tế vẫn chưa được thực thi đầy đủ.

Cơ chế kiểm soát quyền lực: Ở một số nơi, các thiết chế độc lập để giám sát hoạt động tư pháp và hành chính còn yếu (Nguyễn Minh Tuấn, 2021). Việc kiểm tra, giám sát thực hiện bản án hành chính sau

khi có hiệu lực pháp luật chưa được quy định chặt chẽ, chưa có chế tài răn đe đủ mạnh đối với cơ quan không chấp hành phán quyết của tòa.

Công tác truyền thông pháp luật còn mang tính hình thức, thiếu chiều sâu: Việc phổ biến pháp luật đôi khi chỉ dừng ở việc tuyên truyền mà không đi vào hỗ trợ cụ thể cho người dân về kỹ năng khởi kiện, quy trình thu thập chứng cứ, hoặc hướng dẫn soạn thảo đơn kiện (Nguyễn Hải Anh, 2019). Điều này dẫn đến khoảng cách lớn giữa chính sách pháp luật và thực tiễn tiếp cận công lý của người dân.

2.5. Giải pháp nâng cao hiệu quả bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính

2.5.1. Hoàn thiện hệ thống pháp luật về tổ tụng hành chính và bảo vệ quyền con người

Cần tiếp tục rà soát, sửa đổi, bổ sung Luật Tổ tụng hành chính và các văn bản pháp luật liên quan nhằm xóa bỏ những quy định còn bất cập, không tương thích với tinh thần bảo vệ quyền con người. Cụ thể, nên điều chỉnh các quy định về thời hiệu khởi kiện theo hướng linh hoạt hơn, tránh gây bất lợi cho công dân trong các trường hợp họ không thể nắm rõ thông tin hoặc gặp trở ngại trong việc thực hiện quyền khởi kiện. Cần quy định rõ ràng hơn về nghĩa vụ cung cấp chứng cứ của cơ quan hành chính khi bị kiện. Việc buộc người dân vốn là bên yếu thế phải tự thu thập các tài liệu hành chính nội bộ để chứng minh sai phạm của cơ quan công quyền là điều bất hợp lý.

2.5.2. Củng cố tổ chức bộ máy và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ tư pháp hành chính

Giải pháp là củng cố và kiện toàn hệ thống tòa án hành chính theo hướng chuyên nghiệp hóa và hiện đại hóa. Cần ưu tiên bố trí đội ngũ thẩm phán chuyên trách tại các tòa hành chính, đặc biệt ở cấp huyện, nơi người dân có nhu cầu khởi kiện cao nhưng điều kiện tổ chức còn hạn chế. Cùng với đó, việc tăng cường cơ sở vật chất, trang thiết bị, hạ tầng công nghệ thông tin phục vụ xét xử hành chính là điều cần thiết để bảo đảm tính công khai, minh bạch và thuận tiện cho người tham gia tố tụng.

2.5.3. Tăng cường cơ chế giám sát việc thi hành bản án hành chính

Một trong những điểm yếu hiện nay là tính hiệu lực của bản án hành chính chưa được bảo đảm sau khi có hiệu lực pháp luật. Cần xây dựng cơ chế giám sát chặt chẽ việc thi hành bản án hành chính. Nên thiết lập một đơn vị chuyên trách theo dõi việc thi hành bản án hành chính tại mỗi Tòa án nhân dân cấp tỉnh. Đơn vị này sẽ có nhiệm vụ kiểm tra, đôn đốc các cơ quan bị kiện thực hiện đúng nội dung bản án, đồng thời báo cáo định kỳ lên Hội đồng nhân dân và Ủy ban Tư pháp Quốc hội.

2.5.4. Đẩy mạnh hoạt động phổ biến, giáo dục pháp luật và hỗ trợ pháp lý cho người dân

Việc nâng cao nhận thức pháp luật cho người dân về quyền khởi kiện hành chính và trình tự tố tụng là một trong những giải pháp mang tính nền tảng. Các cơ quan chức năng cần phối hợp tổ chức các chiến dịch truyền thông pháp lý thông qua truyền hình, internet, tờ rơi, hội thảo cộng đồng... với nội dung đơn giản, dễ hiểu, tập trung vào các quyền cơ bản của công dân khi tham gia tố tụng hành chính.

2.5.5. Tăng cường sự độc lập của Tòa án và mở rộng quyền phản biện xã hội

Việc bảo vệ quyền con người trong xét xử hành chính chỉ có thể thực hiện hiệu quả nếu tòa án được bảo đảm tính độc lập tuyệt đối trong hoạt động xét xử. Do đó, cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế bổ nhiệm, giám sát và miễn nhiệm thẩm phán theo hướng giảm thiểu ảnh hưởng hành chính, tăng cường trách nhiệm giải trình trước pháp luật và xã hội.

3. Kết luận

Bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong giải quyết vụ án hành chính là một trong những trụ cột cốt lõi trong quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền XHCN ở Việt Nam. Trong bối cảnh ngày càng gia tăng các khiếu kiện hành chính liên quan đến quyền lợi thiết thân của người dân, trong đó có các biện pháp xử lý hành chính mang tính hạn chế quyền tự do cá nhân như đưa vào trường giáo dưỡng thì yêu cầu tôn trọng, bảo vệ và thực thi đầy đủ các quyền hiến định càng trở nên cấp thiết. Từ đó bài viết đề xuất một số khuyến nghị chính sách quan trọng như sau: - Cần tiếp tục hoàn thiện pháp luật tố tụng hành chính theo hướng lấy người dân làm trung tâm, đảm bảo công bằng trong quá trình xét xử và tiếp cận công lý. Việc minh bạch hóa thủ tục hành chính, rút ngắn thời gian giải quyết và

nâng cao trách nhiệm của cơ quan hành chính khi bị kiện là điều then chốt; - Tăng cường tính độc lập, năng lực chuyên môn và đạo đức nghề nghiệp của đội ngũ thẩm phán, kiểm sát viên trong lĩnh vực hành chính. Có chính sách đãi ngộ hợp lý và cơ chế kiểm tra công tâm, khách quan; - Mở rộng mạng lưới trợ giúp pháp lý miễn phí, nhất là với đối tượng bị xử lý hành chính như học sinh đưa vào trường giáo dưỡng, người chưa thành niên, người dân vùng sâu xa, nhằm bảo đảm không ai bị bỏ lại phía sau trong việc tiếp cận công lý; - Xây dựng cơ chế giám sát độc lập và minh bạch trong thi hành bản án hành chính, qua đó nâng cao hiệu lực của tòa án và củng cố lòng tin của nhân dân vào hệ thống tư pháp hiện đại, dân chủ và nhân văn.

Tài liệu tham khảo

- Đình Văn Minh (2020). Hiệu lực của bản án hành chính và vấn đề thi hành trong thực tiễn. *Tạp chí Dân chủ và Pháp luật*, số 10, tr. 17-26.
- Lê Quang Bình (2018). Đổi mới hệ thống tư pháp vì quyền con người: một số vấn đề đặt ra. *Tạp chí Nhân quyền Việt Nam*, số 5, tr. 25-31.
- Lê Thị Hồng Hạnh (2021). Pháp luật tố tụng hành chính - những bất cập và kiến nghị hoàn thiện. *Tạp chí Pháp luật và Thời đại*, số 11, tr. 21-30.
- Nguyễn Hải Anh (2019). Bảo vệ quyền con người trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế. *Tạp chí Khoa học Xã hội Nhân văn*, số 6, tr. 48-55.
- Nguyễn Minh Tuấn (2021). Quyền con người trong thủ tục hành chính và xét xử hành chính. *Tạp chí Khoa học Pháp lý Việt Nam*, số 7, tr. 37-44.
- Nguyễn Thị Hương (2020). Bảo đảm quyền con người trong hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước. *Tạp chí Nhà nước và Pháp luật*, số 6, tr. 13-22.
- Nguyễn Văn Cường (2017). Cải cách tư pháp và vai trò của Tòa án trong bảo vệ quyền con người. *Tạp chí Tòa án nhân dân*, số 12, tr. 10-17.
- Phạm Thị Thanh Thủy (2022). Đảm bảo quyền công dân trong xử lý vi phạm hành chính đối với người chưa thành niên. *Tạp chí Khoa học Kiểm sát*, số 4, tr. 58-65.
- Trần Văn Nam (2019). Giải quyết vụ án hành chính trong bối cảnh cải cách tư pháp ở Việt Nam hiện nay. *Tạp chí Luật học*, số 3, tr. 45-53.
- Vũ Công Giao (2020). Quyền hiến định và các biện pháp hạn chế trong xử lý hành chính. *Tạp chí Luật pháp và Thực tiễn*, số 8, tr. 33-40.
-

NÂNG CAO HIỆU QUẢ THỰC THI PHÁP LUẬT...

Tiếp theo trang 410

3. Kết luận

Khoa học dữ liệu phát triển nhanh chóng cùng quá trình chuyển đổi số đã đặt ra yêu cầu cấp thiết phải tăng cường bảo đảm an ninh thông tin nhằm bảo vệ chủ quyền số quốc gia và bảo đảm quyền, lợi ích hợp pháp của các chủ thể trong môi trường số. KHDL mang lại nhiều cơ hội cho phát triển kinh tế - xã hội, đổi mới quản trị và nâng cao chất lượng cuộc sống, song cũng đặt ra những thách thức ngày càng lớn đối với an ninh mạng, an toàn dữ liệu và quyền riêng tư. Những phân tích trong bài viết cho thấy Việt Nam đã có nhiều nỗ lực trong hoàn thiện thể chế và tổ chức thực thi pháp luật về bảo đảm an ninh thông tin, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước và bảo vệ không gian mạng quốc gia. Tuy nhiên, quá trình thực thi pháp luật vẫn còn những hạn chế nhất định, vì vậy cần tiếp tục hoàn thiện thể chế, nâng cao hiệu quả thực thi pháp luật, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, tăng cường ứng dụng công nghệ hiện đại và mở rộng hợp tác quốc tế. Đồng thời, cần nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể trong bảo vệ dữ liệu và an toàn thông tin. Đây là điều kiện quan trọng để xây dựng môi trường số an toàn, tin cậy, thúc đẩy chuyển đổi số bền vững và bảo đảm lợi ích quốc gia trong kỷ nguyên số.

Tài liệu tham khảo

- Chính phủ (2022). *Nghị định số 53/2022/NĐ-CP ngày 15/8/2022 quy định chi tiết một số điều của Luật An ninh mạng*.
- Quốc hội (2014). *Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam năm 2013*. NXB Tư pháp.
- Quốc hội (2015). *Luật An toàn thông tin mạng*. Luật số 86/2015/QH13, ngày 19/11/2015.
- Quốc hội (2025a). *Luật An ninh mạng*. Luật số 116/2025/QH15, ngày 10/12/2025.
- Quốc hội (2025b). *Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân*. Luật số 91/2025/QH15, ngày 26/6/2025.
- Quốc hội (2025c). *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Hình sự*. Luật số 86/2025/QH15, ngày 25/6/2025.
- Quốc hội (2025d). *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Bộ luật Tố tụng hình sự*. Luật số 99/2025/QH15 ngày 27/6/2025.